

Republica Moldova

CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE

DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 108g/2017

privind excepția de neconstituționalitate
a articolului 212 alineatul (1) din Codul de procedură penală
(*confidențialitatea urmăririi penale*)

CHIȘINĂU

6 septembrie 2017

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 108G/2017
(CONFIDENȚIALITATEA URMĂRIII PENALE)

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Tudor PANȚÎRU, *președinte*
DI Aurel BĂIEȘU,
Dna Victoria IFTODI,
DI Veaceslav ZAPOROJAN, *judcători*,
cu participarea dlui Dumitru Avornic, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 1 august 2017,
Înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 6 septembrie 2017 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a articolului 212 alineatul (1) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003, ridicată de către avocatul Vitalie Zama în dosarul nr. 3a-524/17, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Excepția de neconstituționalitate a fost depusă la Curtea Constituțională la 1 august 2017 de către completul de judecată din cadrul Curții de Apel Chișinău (Iulia Cimpoi, Ion Secrieru, Aliona Danilov), în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 23 martie 2016, pentru realizarea investigațiilor jurnalistice, AO „Asociația Reporteri de Investigație și Securitate Editorială din Moldova” a solicitat Ministerului Afacerilor Interne, în temeiul art. 10 din Legea nr. 133 din 8 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal, furnizarea informației cu specificarea datei, lunii și anului de anunțare în urmărire națională sau internațională a unor persoane din regiunea transnistreană a Republicii Moldova, iar în cazul în care anunțarea respectivă a avut loc, de asemenea, să indice articolul din Codul penal și dosarele penale inițiate în privința acestora.

4. La 4 aprilie 2016, Serviciul tehnologii informaționale al Ministerului Afacerilor Interne a refuzat furnizarea informației solicitate,

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 108G/2017
(CONFIDENȚIALITATEA URMĂRIRII PENALE)

întrucât prevederile art. 10 din Legea nr. 133 din 8 iulie 2011 nu sunt aplicabile în speță.

5. La 29 aprilie 2016, AO „Asociația Reporteri de Investigație și Securitate Editorială din Moldova” a depus la Judecătoria Centru, mun. Chișinău, o cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Afacerilor Interne și Serviciului tehnologii informaționale al MAI, prin care a solicitat constatarea încălcării dreptului de acces la informație și obligarea furnizării informației solicitate.

6. Prin hotărârea din 2 decembrie 2016, Judecătoria Centru, mun. Chișinău, a respins cererea de chemare în judecată. În motivarea hotărârii sale instanța de judecată a reținut că având în vedere faptul că asociația a înaintat o cerere privind accesul la informație în privința unor persoane din regiunea transnistreană, aflate sub urmărire penală, art. 10 din Legea nr. 133 din 8 iulie 2011 nu este aplicabil în speță. Totodată, instanța a menționat că, potrivit art. 212 alin. (1) din Codul de procedură penală, materialele urmăririi penale nu pot fi date publicității decât cu autorizația persoanei care efectuează urmărirea penală și numai în măsura în care ea consideră că aceasta este posibil, cu respectarea prezumției de nevinovăție, și ca să nu fie afectate interesele altor persoane și desfășurarea urmăririi penale.

7. La 23 decembrie 2016, reprezentantul asociației, avocatul Vitalie Zama, a contestat cu apel hotărârea din 2 decembrie 2016 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău, solicitând casarea integrală a acesteia și emiterea unei noi hotărâri.

8. La 23 mai 2017, în cadrul ședinței de judecată a instanței de apel, avocatul Vitalie Zama a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a articolului 212 alineatul (1) din Codul de procedură penală.

9. Prin încheierea din 13 iunie 2017, instanța de apel a dispus ridicarea excepției de neconstituționalitate și transmiterea sesizării în adresa Curții Constituționale pentru soluționare.

B. Legislația pertinentă

10. Prevederile relevante ale Constituției (republicată în M.O., 2016, nr. 78, art. 140) sunt următoarele:

Articolul 34 Dreptul la informație

„(1) Dreptul persoanei de a avea acces la orice informație de interes public nu poate fi îngrădit.

(2) Autoritățile publice, potrivit competențelor ce le revin, sunt obligate să asigure informarea corectă a cetățenilor asupra treburilor publice și asupra problemelor de interes personal.

[...]

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 108G/2017
(CONFIDENȚIALITATEA URMĂRIII PENALE)

11. Prevederile relevante ale Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003 (republicat în M.O., 2013, nr. 248-251 art.699) sunt următoarele:

Articolul 212

Confidențialitatea urmăririi penale

„(1) **Materialele urmăririi penale nu pot fi date publicității decât cu autorizația persoanei care efectuează urmărirea penală și numai în măsura în care ea consideră că aceasta este posibil, cu respectarea prezumției de nevinovăție, și ca să nu fie afectate interesele altor persoane și ale desfășurării urmăririi penale în condițiile Legii nr.133 din 8 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal.**

(2) Dacă este necesar a se păstra confidențialitatea, persoana care efectuează urmărirea penală previne martorii, partea vătămată, partea civilă, partea civilmente responsabilă sau reprezentanții lor, apărătorul, expertul, specialistul, interpretul, traducătorul și alte persoane care asistă la efectuarea acțiunilor de urmărire penală despre faptul că nu au voie să divulge informația privind urmărirea penală. Aceste persoane vor da o declarație în scris că au fost prevenite despre răspunderea pe care o vor purta conform art.315 din Codul penal.

(3) Divulgarea datelor urmăririi penale de către persoana care efectuează urmărirea penală sau de către persoana abilitată cu controlul asupra activității de urmărire penală, dacă această acțiune a cauzat daune morale sau materiale martorului, părții vătămate și reprezentanților acestora sau a prejudiciat procesul de urmărire penală, are ca urmare răspunderea penală prevăzută în art.315 din Codul penal.”

12. Prevederile relevante ale Legii nr. 133 din 8 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal (publicată în M.O., 2011, nr. 170-175, art. 492) sunt următoarele:

Articolul 5

Prelucrarea datelor cu caracter personal

„(1) Prelucrarea datelor cu caracter personal se efectuează cu consimțământul subiectului datelor cu caracter personal.

(2) Consimțământul privind prelucrarea datelor cu caracter personal poate fi retras în orice moment de către subiectul datelor cu caracter personal. Retragerea consimțământului nu poate avea efect retroactiv.

(3) În cazul incapacității de exercițiu sau al capacității de exercițiu limitate a subiectului datelor cu caracter personal, consimțământul privind prelucrarea datelor cu caracter personal se acordă, în formă scrisă, de către reprezentantul lui legal.

(4) În cazul decesului subiectului datelor cu caracter personal, consimțământul privind prelucrarea datelor sale se acordă, în formă scrisă, de către succesorii acestuia, dacă un astfel de consimțământ nu a fost dat de subiectul datelor cu caracter personal în timpul vieții.

(5) Consimțământul subiectului datelor cu caracter personal nu este cerut în cazurile în care prelucrarea este necesară pentru:

a) executarea unui contract la care subiectul datelor cu caracter personal este parte sau pentru luarea unor măsuri înaintea încheierii contractului, la cererea acestuia;

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 108G/2017
(CONFIDENȚIALITATEA URMĂRIRII PENALE)

- b) îndeplinirea unei obligații care îi revine operatorului conform legii;
- c) protejarea vieții, integrității fizice sau a sănătății subiectului datelor cu caracter personal;
- d) executarea sarcinilor de interes public sau care rezultă din exercitarea prerogativelor de autoritate publică cu care este investit operatorul sau terțul căruia îi sunt dezvăluite datele cu caracter personal;
- e) realizarea unui interes legitim al operatorului sau al terțului căruia îi sunt dezvăluite datele cu caracter personal, cu condiția ca acest interes să nu prejudicieze interesele sau drepturile și libertățile fundamentale ale subiectului datelor cu caracter personal;
- f) scopuri statistice, de cercetare istorică sau științifică, cu condiția ca datele cu caracter personal să rămână anonime pe toată durata prelucrării.”

Articolul 6

Prelucrarea categoriilor speciale de date cu caracter personal

„(1) Prelucrarea categoriilor speciale de date cu caracter personal este interzisă, cu excepția cazurilor în care:

- a) subiectul datelor cu caracter personal și-a dat consimțământul. În cazul incapacității de exercițiu sau al capacității de exercițiu limitate a subiectului datelor cu caracter personal, prelucrarea categoriilor speciale de date cu caracter personal se efectuează numai cu obținerea consimțământului în formă scrisă al reprezentantului lui legal;
- b) prelucrarea este necesară pentru îndeplinirea obligațiilor sau drepturilor specifice ale operatorului în domeniul dreptului muncii, cu respectarea garanțiilor prevăzute de lege și ținându-se cont de faptul că o eventuală dezvăluire către un terț a datelor cu caracter personal prelucrate în acest scop poate fi efectuată numai dacă există o obligație legală a operatorului în acest sens;
- c) prelucrarea este necesară pentru protecția vieții, integrității fizice sau a sănătății subiectului datelor cu caracter personal ori a altei persoane, în cazul în care subiectul datelor cu caracter personal se află în incapacitate fizică sau juridică de a-și da consimțământul;
- d) prelucrarea este efectuată în contextul activităților legitime de către asociații obștești, partide și alte organizații social-politice, de către sindicate, asociații de patronat, organizații filozofice sau religioase, organizații cooperatiste necomerciale, cu condiția ca prelucrarea să se refere numai la membrii acestora sau la persoanele cu care acestea au contacte permanente în legătură cu scopurile lor și cu condiția ca datele să nu fie dezvăluite terților fără consimțământul subiecților datelor cu caracter personal;
- e) prelucrarea se referă la date făcute publice în mod voluntar și manifest de către subiectul datelor cu caracter personal;
- f) prelucrarea este necesară pentru constatarea, exercitarea sau apărarea unui drept în justiție al subiectului datelor cu caracter personal;
- g) prelucrarea este necesară în scopul asigurării securității statului, cu condiția ca aceasta să se efectueze cu respectarea drepturilor subiectului datelor cu caracter personal și a celorlalte garanții prevăzute de prezenta lege.

(2) Centrul Național pentru Protecția Datelor cu Caracter Personal poate dispune, din motive întemeiate, interzicerea prelucrării categoriilor speciale de date cu

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 108G/2017
(CONFIDENȚIALITATEA URMĂRIRII PENALE)

caracter personal, chiar dacă subiectul datelor și-a dat consimțământul, iar acesta nu a fost retras, cu condiția ca interdicția să nu fie înlăturată prin unul din cazurile stabilite la alin.(1) lit. b)–g).”

Articolul 8

Prelucrarea datelor cu caracter personal referitoare la condamnări penale, măsuri procesuale de constrângere sau sancțiuni contravenționale

(1) Prelucrarea datelor cu caracter personal referitoare la condamnări penale, măsuri procesuale de constrângere sau sancțiuni contravenționale poate fi efectuată numai de către sau sub controlul autorităților publice, în limitele competențelor acordate și în condițiile stabilite prin legile ce reglementează aceste domenii.

(2) Registrul informațiilor criminalistice și criminologice este ținut de Ministerul Afacerilor Interne.

Articolul 10

Prelucrarea datelor cu caracter personal și libertatea de exprimare

„Prevederile art.5, 6 și 8 nu se aplică în situația în care prelucrarea datelor cu caracter personal se face exclusiv în scopuri jurnalistice, artistice sau literare, dacă aceasta se referă la date care au fost făcute publice în mod voluntar și manifest de către subiectul datelor cu caracter personal sau la date care sunt strâns legate de calitatea de persoană publică a subiectului datelor cu caracter personal sau de caracterul public al faptelor în care acesta este implicat, în condițiile Legii cu privire la libertatea de exprimare.”

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

13. În motivarea excepției de neconstituționalitate, autorul susține că prevederile articolului 212 alin. (1) din Codul de procedură penală, care reglementează confidențialitatea urmăririi penale, îngădesc în unele cazuri accesul persoanei la informația de interes public care nu este confidențială. Astfel, îngădirea accesului la informație instituită prin dispozițiile legale contestate nu satisface exigențele prevăzute de normele constituționale, întrucât nu urmărește un scop legitim și nu este necesară într-o societate democratică.

14. Potrivit autorului excepției, articolul 212 alin. (1) din Codul de procedură penală contravine dispozițiilor articolelor 1 alin. (3), 4 alin. (2), 23, 34 alin. (1) și (2) și 54 alin. (2) din Constituție, precum și articolului 10 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

B. Aprecierea Curții

15. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

16. În conformitate cu articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în speță a Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003, ține de competența Curții Constituționale.

17. Curtea constată că sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, fiind ridicată de avocatul Vitalie Zama în dosarul nr. 3a-524/17, aflat pe rolul Curții de Apel Chișinău, este formulată de subiectul abilitat cu acest drept, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

18. Curtea reiterează că prerogativa de a soluționa excepțiile de neconstituționalitate, cu care a fost investită prin articolul 135 alin.(1) lit. g) din Constituție, presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia și de pertinenta prevederilor contestate pentru soluționarea litigiului principal în instanțele de judecată.

19. Curtea reține că autorul excepției solicită declararea neconstituționalității articolului 212 alin. (1) din Codul de procedură penală, care prevede că:

„(1) Materialele urmăririi penale nu pot fi date publicității decât cu autorizația persoanei care efectuează urmărirea penală și numai în măsura în care ea consideră că aceasta este posibil, cu respectarea prezumției de nevinovăție, și ca să nu fie afectate interesele altor persoane și ale desfășurării urmăririi penale în condițiile Legii nr.133 din 8 iulie 2011 privind protecția datelor cu caracter personal.”

20. Examinând excepția de neconstituționalitate, Curtea reține că din **circumstanțele cauzei rezultă în mod clar că** obiectul litigiului principal constituie refuzul Serviciului tehnologiei informaționale al Ministerului Afacerilor Interne de a furniza informații în privința unor persoane, **refuz care este întemeiat pe dispozițiile Legii privind protecția datelor cu caracter personal.**

21. În acest context, Curtea reamintește că de invocarea unei excepții de neconstituționalitate trebuie să profite, în primul rând, autorul acesteia, **în caz contrar acest instrument riscă să devină unul de drept abstract**, pierzându-se în aceste condiții caracterul concret al excepției. Or, excepția de neconstituționalitate reprezintă o excepție de procedură, ce are drept scop împiedicarea unei judecăți întemeiate pe o normă neconstituțională.

22. Mai mult, Curtea relevă că în cazul constatării neconstituționalității unei norme prin intermediul excepției aceasta nu are numai o funcție de prevenție, ci și una de **reparație**, întrucât ea vizează în primul rând situația concretă a părții lezate în drepturile sale prin norma criticată (*DCC nr. 56 din 27 iunie 2017, §§ 23-25*).

23. Așadar, Curtea observă că **prevederile contestate nu sunt determinante pentru soluționarea cauzei**. Or, condiția relevanței excepției de neconstituționalitate, respectiv a incidenței textului de lege

criticat în soluționarea cauzei aflate pe rolul instanței judecătorești, nu trebuie analizată *in abstracto*, ci trebuie verificate și efectele unei eventuale constatări a neconstituționalității textului de lege criticat. Aceste considerente sunt aplicabile, *mutatis mutandis*, și în prezenta cauză, unde eventuala admitere a excepției de neconstituționalitate ar servi doar unui interes general, iar nu și cauzei în care a fost ridicată, unde nu ar mai produce nici un efect.

24. De altfel, **în speță continuă să producă efecte prevederile Legii privind protecția datelor cu caracter personal**. În acest sens, Curtea observă că Judecătoria Centru, mun. Chișinău, a respins cererea de chemare în judecată, deoarece art. 10 din legea menționată *supra* nu este aplicabil în speță, considerând refuzul Serviciului tehnologiei informaționale al Ministerului Afacerilor Interne de a furniza informații în temeiul Legii privind protecția datelor cu caracter personal ca fiind întemeiat.

25. Prin urmare, Curtea menționează că, deși instanța de judecată a invocat prevederile contestate în motivarea hotărârii sale, totuși, acestea nu constituie principalul argument al instanței de judecată la respingerea cererii de chemare în judecată înaintată de AO „Asociația Reporteri de Investigație și Securitate Editorială din Moldova” împotriva Serviciului tehnologiei informaționale al Ministerului Afacerilor Interne. Or, trebuie realizată diferența între *ratio decidendi* al unei hotărâri a instanței, adică partea obligatorie („considerentele care susțin dispozitivul”), și *obiter dictum*, adică partea fără caracter obligatoriu, cuprinzând remarci, opinii, aspecte care nu susțin prin ele însele dispozitivul.

26. În această situație particulară, având în vedere specificul cauzei în care prezenta excepție de neconstituționalitate a fost ridicată, examinarea constituționalității normei criticate ar transforma, în mod inadmisibil, controlul pe calea excepției de neconstituționalitate într-un control abstract.

27. Prin urmare, în temeiul celor expuse, Curtea constată că sesizarea nu întrunește condițiile de admisibilitate pentru exercitarea controlului constituționalității și nu poate fi acceptată pentru examinare în fond.

Din aceste motive, în temeiul articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale și al pct. 28 lit. d) din Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională.

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 212 alineatul (1) din Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122-XV din 14 martie 2003,

DECIZIE DE INADMISSIBILITATE A SESIZĂRII NR. 108G/2017
(CONFIDENȚIALITATEA URMĂRIII PENALE)

ridicată de către avocatul Vitalie Zama în dosarul nr. 3a-524/17, pendinte la Curtea de Apel Chișinău.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte

Tudor PANȚÎRU

Chișinău, 6 septembrie 2017
DCC nr. 83
Dosarul nr. 108g/2017